

Význam a smysl

Frege navrhuje terminologickou dohodu, podle které význam a smysl budeme odlišovat následovně: význam slov „Jitřenka“ a „Večernice“ je sice táž, ale smysl je rozdílný. Mohli bychom příklady rozmnožit několika směry. „Náš milovaný Vůdce“ a „ten blbec, co včera zase žvanil“ znamená téhož člověka, ale má po čertech různý smysl. Návrh Gottloba Fregeho není ovšem zcela ve shodě s německým jazykem, neboť Be-deutung napovídá, že jde o „deuten“, a to vůbec neznamená „označovat“ – což ve skutečnosti Frege navrhuje. České slovo „význam“ je etymologicky spojeno se „znakem“ a „značiti“, proto Fregeho úmysl tu sedí lépe. Význam slova by tedy byl tím, co to slovo označuje. Ale v běžném jazykovém úzu se přec nemluví jen o významu jednotlivého slova, nýbrž také o významu celé pasáže, celého článku nebo dokonce knihy, ale také o významu nějakého činu, nějaké události, nějakého nového poznání atd. V tom případě bychom museli celý tento obor „významu slova význam“ v přísně odborné souvislosti vyřadit. To by bylo možné a nebylo by možno proti tomu principiálně nic namítat. Otázkou tu ovšem je, zda se takové zúžení ukáže být dostatečně funkční v další myšlenkové práci. Zejména půjde o to, jak onen celkový smysl můžeme integrovat z jednotlivých významů. Není to příliš „mechanistické“?

(Berlín, 930314-3)